

Heemkundekring "Sint Achten op Boeckel"

175 jaar psychiatrie in Huize Padua [DEEL 2]

Lidwien Verstraaten .

(Publicatie wanmeulenr. 34 :juli 2008)

De Bouwkundige ontwikkeling van Huize Padua.

Een donkere periode in de geschiedenis van de kloosterorden in Nederland is de Franse Revolutie in 1789. Bezittingen worden geconfisqueerd en de religieuzen onderdrukt. Ook de broeders Penitenten blijven berooid achter en veel broeders verlaten de Kluis. Maar hun veerkracht en inzet is niet gebroken. De overblijvende broeders besluiten zich geheel te gaan wijden aan de verzorging van krankzinnigen (1826). Al snel neemt het aantal broeders weer toe. De kluis wordt te klein. De broeders Penitenten hebben in de loop der jaren verschillende stukken grond gekocht en hebben nu in 1837 de mogelijkheid om, zoals in de oude stukken staat, "een afzonderlijke woning ten dienste van de krankzinnigen met vijf kamertjes met ijzeren roeden en een eetzaal", te bouwen. Ook de kapel in de Kluis wordt te klein, met toestemming van de bisschop uit Den Bosch wordt in 1839 een prachtige nieuwe Kapel ingezegend. Vanaf dan volgen de uitbreidingen snel, zeker als Huize Padua in 1843 de officiële erkenning krijgt als "bewaarplaats voor krankzinnigen".

In 1846 wordt, op verzoek van Mgr. Zwijsen, het "Heerenhuis", gebouwd om daarin "geestelijken die tijdelijk of definitief buiten bediening zijn gesteld te laten logeren".

In 1847 krijgt Huize Padua zijn eerste eigen begraafplaats. Omdat inrichtingen in die tijd zelfverzorgend moeten zijn, wordt in 1864 de eerste boerderij gebouwd. Tien jaar later staan er een bakkerij en koetshuis. Vanaf 1885 tot 1935 worden het Franciscus-, Dymphna-, Maria-, Vincentius-, Elisabeth- en Lodewijkpaviljoen gebouwd. Maar ook een administratiegebouw, een verplegers- en broederhuis, een washuis en een bloemisterij. In 1892 wordt het eerste doktershuis neergezet. Er zullen er nog meer volgen. Bij een brand in 1948 wordt de boerderij totaal vernield en in 1950 herbouwd. Door veranderende opvattingen over de behandeling van patiënten in de psychiatrie worden er niet alleen andere eisen gesteld aan de gebouwen zelf, maar ook aan de leefomstandigheden. Een toneel- annex sportzaal en een gebouw voor arbeidstherapie zijn nodig. In 1970 wordt het hoofdgebouw vernieuwd waarin de administratie, een restaurant en receptie een plaats krijgen. Ook zijn er ruimtes voor de diensthoofden. De medische bibliotheek, het laboratorium, de röntgenafdeling, apotheek, polikliniek en EEG krijgen hier een eigen plek. Aan dit gebouw komt een nieuwbouw met vier afdelingen voor patiënten. Huize Padua heeft op het terrein een grote vijver en tuin en prachtige lanen en straatjes en is in de loop der jaren een kleine stad geworden.

Met vier karren en paarden voor de boerderij van "Huize Padua" te Boeckel. Uiterst rechts zeer hoogstwaarschijnlijk Piet La thouwens uit Boeckel later na 1910 woonachtig geweest in Handel. Bij opname van de foto was hij koetsier/voerman. Hij zorgde voor het vervoer van broeders en patiënten van bijvoorbeeld naar ziekenhuis, station etc.

In de volgende jaren worden oude gebouwen gesloopt of krijgen een nieuwe bestemming. Paviljoens maken plaats voor lage gebouwen met een eigen woonruimte voor de bewoners zodat zij in een hun bekende en beschermende omgeving kunnen blijven wonen. Slechts enkele gebouwen herinneren nog aan de begintijd. Wel zijn nog de oude blauwdrukken van deze prachtige gebouwen in het archief van de Kluis te vinden.

Huize Padua en de ontwikkeling in de psychiatrie van 1841 / 1945.

Na de invoering van de krankzinnigenwet in 1841 wordt door het Ministerie van Gezondheid meer toezicht gehouden op de gezondheidszorg. Inspecteurs bezoeken de instellingen en de regels worden aangescherpt. Huize Padua krijgt het advies een geneesheer in dienst te nemen. In 1867 gaan de broeders een overeenkomst aan met dokter van Erp en krijgt Huize Padua een eigen apotheek. Er wordt geëxperimenteerd met verschillende medicijnen.

In 1884 wordt een nieuwe wet op de krankzinnigen zorg uitgevaardigd. Daarin wordt alleen nog maar gesproken over geneeskundige gestichten. Vanaf nu moet een arts de krankzinnigheid bevestigen voordat iemand opgenomen kan worden en ook de regels voor de leefomstandigheden zoals kortere opname duur en het gebruik van dwangmiddelen worden beter geregeld en humaner. Huize Padua mag 150 personen opnemen in 3 klasse. Er komen aparte afdelingen voor rustige en onrustige patiënten. Nog steeds zijn de mogelijkheden in de behandelwijze beperkt. Voor de onrustige krankzinnigen zijn dat de isoleercel en de dwangmiddelen met daarnaast medicijnen waardoor veel van hen hele dagen versuft in bed liggen. Met de minder ernstige patiënten werken de broeders op het land, in de tuinen en op de boerderij. Dit is belangrijk omdat Huize Padua zelf in haar onderhoud moet voorzien, daarnaast is het een zinvolle tijdsbesteding voor de patiënten. Als de patiënten zich verveelden konden ze op woensdag, zaterdag en zondag gaan wandelen, dit was een van de weinige ontspannende activiteiten. De Broeders gingen dan met de patiënten wandelen.

Rond 1900 veranderen de gestichten meer in verpleeginrichtingen. Van gesloten gebouwen gaat men naar meer open paviljoens en er komt een speciale opleiding voor zieken- en krankzinnigen verpleging. In 1917 volgen 13 broeders Penitenten deze opleiding. In 1915 is Huize Padua als eerste instituut in Nederland gestart met een open afdeling. Mensen kunnen daar zonder gerechtelijk bevel opgenomen worden en het gesticht verlaten zonder het stempel krankzinnigheid. Men gaat steeds meer praten over geesteszieken i.p.v. over krankzinnigen. Een hele verandering voor Padua en de Broeders is in 1923 de komst van de eerste lekenleerling als verpleegster, een jaar later krijgt Huize Padua erkenning als opleidingsgesticht en mag haar eigen personeel op gaan leiden. Het aantal bewoners is gestegen naar 275.

Rond 1930 doet de arbeidstherapie zijn intrede als behandelvorm. *'Als de patiënt druk bezig is, heeft hij geen tijd om ziek te zijn,'* is de achterliggende gedachte en het levert geld op voor het in stand houden van het instituut.

In die tijd krijgt Huize Padua naast de boerderij en tuin een bakkerij, slagerij, mattenmakerij, wasserij en men maakte bimsstenen (lichte stenen die worden gemaakt van vulkanisch gruis).

Patiënten van Huize Padua tijdens bezigheidstherapie.

Als het huis wordt opgeheven komen er twintig patiënten naar Padua. In 1902 krijgen zij bij KB toestemming om een idiotengesticht in Udenhout te openen. Later komen daar onder andere nog een huis speciaal voor jongeren bij en een huis in Apeldoorn.

De Oorlogsjaren.

In de jaren 1940/'41 worden er diverse shocktherapieën ontwikkeld, waaronder de Elektroschock, insuline- en cardiazolshock. Vooral de elektroshock was nogal ingrijpend. Dit gebeurde in Huize Padua twee keer per week n.l. op dinsdag en donderdag. Het was niet zonder gevaar. Patiënten waren bang, het was pijnlijk en er kwamen nogal eens botbreuken voor, maar de shocks brachten ook genezing zodat de patiënt soms zelfs kon worden ontslagen.

Ruim twintig jaar bleven deze shocks in gebruik. Vanaf 1942 begint Huize Padua voorzichtig met gezinsverpleging. Het doel is patiënten voor te bereiden op een terugkeer in de maatschappij, maar het wordt geen succes en in de jaren zeventig wordt ermee gestopt. Zoals voor iedereen waren ook voor Huize Padua de oorlogsjaren moeilijke jaren. Zorgen voor veiligheid en verzorging en voeding. Geen gemakkelijke taak omdat ook Huize Padua getroffen werd door oorlogsgeweld en te maken kreeg met onderduikers en evacuatie.

Bronnen: gegevens Broeders/boekje Nadien v. Rob Wolf

Een verpleger vertelt hoe dat, in zijn tijd (rond 1900) , ging:

"De zwakzinnigen gingen "onder begeleiding, met een grote groep wandelen.

De sterken duwden dan de rolstoelen en het ging helemaal naar Gemert, waar een rondje werd gemaakt rond het huisje van de melkfabriek 'De Eendracht' en dan ging het weer richting Padua.

Onderweg werd een keertje gestopt om uit te rusten.

Als de keuken goed gemutst was kregen we wel eens een peperkoek mee en anders was er soms een appel.

De krankzinnigen bleven met de broeder op het terrein.

Ze liepen naar de boerderij en daar stond een bank.

De broeder nam koffie en brood mee en daar zaten ze dan soms de hele dag".

Een foto uit 1912.

De Broeders wandelen met de patiënten richting Handel.

Aan de rechterkant de oude schansmuur vóór de oude Kluis

Achter de muren twee gebouwen,

namelijk het Joseph paviljoen en verder op de achtergrond de nieuwe kerk..